

Comentari

Cinc anys de República

Avui farà cinc anys de les eleccions municipals que al cap de dos dies, el dimarts, ens portaven la República sobre una safata. Cal reconèixer que aquelles eleccions foren modèliques. Tothom recorda les eleccions del 12 d'abril de 1931 i les altres. Durant aquests cinc anys les eleccions més netes — almenys a Catalunya — foren les del 12 d'abril. No va haver-hi ni un carrer de Casp aquell 12 d'abril. El govern va fer joc net i els partits també. I no diré pas que hàgim de cercar la causa d'aquesta netedat en el fet que les esquerres no estiguessin gaire organitzades. Però és just fer constar que les esquerres no han aportat en el joc polític una ètica nova.

Cinc anys de República. L'enunciat es prestaria a una dissertació extensíssima. Convindria, però, que en examinar la història d'aquests cinc anys no donéssim la culpa de tot a la República que, fet i fet, és una senyora desconeguda que té un bust als centres oficials. La sobrietat amb què la dama se'ns presenta en aquest bust indica que moltes idees que li són atribuïdes no deuen ésser seves. Per a parlar amb propietat només sabem d'ella que és grossa de pit — la qual cosa ha de voler dir que és molt maternal — i que no coneix altre capell que el barret frigi. Sobre si la dama és esquerrana o dretana, laica o antilaica, en realitat no en sabem res. I com que el bust és mut, tot fa pensar que per poc que s'excedeixin els senyors que parlen en nom d'ella cometen un abús de confiança. Un cop establert que s'abusa molt en parlar de «l'esperit de la República» i que la República som tots nosaltres, ja podríem començar a examinar com hem administrat, durant aquests cinc anys, el règim republicà democràtic. Amb uns quants punts en tindrem prou per a meditar molta estona. En matèria constitucional hem fet una llei que és una de les coses més curioses de la terra. Un ciutadà que ha estudiat a Alemanya va portar un exemplar de la Constitució de Weimar en el moment que el Reich es disposava a arxivar-la. Amb el bon desig de millorar-la, a l'hora de fer-ne una traducció i adaptació, hi fou introduït tot el millor de totes les Constitucions més bones del món. Afegiu-hi a tot això les bones idees dels diputats de les Constituents. Naturalment, aquesta suma de bondats havia de fer la felicitat dels espanyols, i si no som més feliços no és pas que no s'hi hagi posat el coll. Després de la Constitució, la llei electoral és, a cada país, la més important. També sembla que és molt bona aquesta llei, tan bona que amb un grapat de vots de majoria, o sense aquest grapat de vots, es pot tenir a les Corts una majoria aclaparadora. Hauríem d'examinar també si durant aquests cinc anys els partits que administren la República han fet avançar o recular el país, si el país és més ric o més pobre. L'estadística dels obrers sense feina ens estalviarà d'entrar en una llarga disquisició sobre el tema. Aquesta estadística ens dirà que l'atur forçós augmenta. El senyor Largo Caballero va dir ahir, en un míting, que durant aquestes últimes setmanes ha augmentat el nombre d'obriers sense treball. El senyor Largo Caballero — igual que el senyor Pestaña — han promès acabar amb aquest flagell, però sembla que no s'adonin que fent demagogia no prosperen les activitats industrials i comercials. I és que costa molt més dirigir una fàbrica que dedicar-se a vigilar el treball dels altres dirigint un sindicat.

Jo diria que només examinant aquests punts ja hi hauria matèria per a pensar com hem administrat la República durant aquests cinc anys. I us estalvio d'entrar en consideracions sobre els episodis de guerra civil.

MANUEL BRUNET